

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ
ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ
КОМИТЕТІ
ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ**

Ф 017-2.84-2022

31.10.2022 ж.

Түсу емтиханының бағдарламасы
нормативтік құжат түрі

Бет 1-9

«БЕКІТІЛДІ»
ҚР МСМ МК «Темірбек
Жүргенов атындағы Қазақ
ұлттық өнер академиясы» РММ
Ғылыми Кеңесінің шешімімен
«27» 04 2023 ж.
№ 11 хаттама

**7M02181 – ОПЕРАТОРЛЫҚ ӨНЕР БІЛІМ БЕРУ
БАҒДАРЛАМАСЫ БОЙЫНША МАГИСТРАТУРАҒА
ТҮСУ ЕМТИХАНЫНЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ**

Алматы
2023 ж.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ	Ф 017-2.84-2022 31.10.2022 ж.
	ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Бет 2-9
Түсу емтиханының бағдарламасы нормативтік құжат түрі		

1. ӘЗІРЛЕНДІ

Баймуханова С.З. – аға оқытушы, «Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының меңгерушісінің м.а.

Қосай Р.К. – «Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының доценті

2. ТАЛҚЫЛАНДЫ

«Дыбыс режиссурасы және операторлық өнер» кафедрасының отырысы
«13» 04 2023 ж. Хаттама №9

3. КЕЛІСІЛДІ

Ғылыми жұмыстар жөніндегі проректор Қ.З.Халықов

ЖОО кейінгі білім берудің ғылыми-зерттеу орталығының басшысы А.А.Кульшанова

ЖОО кейінгі білім беру бөлімінің басшысы Ж.А.Тлеулинова

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ
ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ
КОМИТЕТІ
ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ
ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ**

Ф 017-2.84-2022

31.10.2022 ж.

Түсу емтиханының бағдарламасы
нормативтік құжат түрі

Бет 3-9

Магистратураның арнайы пәндері бойынша қабылдау емтиханының бағдарламасы жоғары білім берудің (бакалавриат) алдыңғы сатысының бағдарламасы көлемінде құрастырылды.

БББТ М032 Аудиовизуалды өнер және медиа өндіріс/7М02181 Операторлық өнер мамандығы бойынша магистратура мамандарын дайындау деңгейіне қойылатын негізгі талаптар:

I. Магистратураға түсуші төмендегілер туралы түсініктері болуы керек:

- отандық және әлемдік телевидение, БАҚ, кинематография, театр және өнер нарығындағы тенденцияларының дамуы туралы;
- әлемдік және отандық өнер тарихы, теориясы ірге тасының қалану концепциясы жайында;
- өнердің әлеуметтік және философиялық тұрғысынан түсіну.

білуі керек:

- алдыңғы қатардағы әлемдік және отандық театр, кинематография, телевидения мен медиа құралдардың даму бағыты жайлы;
- әлемге және Қазақстан Республикасының танымал операторларының шығармашылық ерекшеліктері;
- сабақтас мамандықтардың ерекшелігі;
- театр, кинематография, теледидар және медиа құралдар саласындағы отандық және әлемдік өнер нарығының конъюнктурасы.
- әлемдік мәдениет және білім беру кеңістігінің мәселелері;

қабілетті болуы керек:

- теорияда алған білімді ғылыми, педагогикалық және шығармашылық тұрғыда қолдана алуы;
- әлемдік және отандық кинематографияның, теледидар мен бұқаралық ақпарат құралдарының жетістіктері деңгейінде өнер туындыларын шығармашылықпен жасауға;
- шығармашылық ұжымда креативті орта орнату;
- қызметкерлер мен орындаушылардың шығармашылық даралығын ашуға ықпал ету;
- әлемнің көркемдік және ғылыми қоғамымен белсенді арақатынас орнату;
- отандық өнерді қолдау және дамыту;

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2022 31.10.2022 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет 4-9

- өз мамандығын жетік меңгеру;
- қоршаған ортаның өзгеретін жағдайларына бейімделу;
- креатор-оператордың, ұйымдастырушы-оператордың, зерттеушінің, педагогтың кәсіби функцияларын біріктіру;
- қызметкерлердің шығармашылық, ұйымдастырушылық және ғылыми тапсырмаларды орындауына жұмылдыру;

дағдысы болуы керек:

- идеялық-көркемдік түпкі ойды сапалы жүзеге асыру;
- жоғары көркем және жоғары тиімді аудиовизуалды өнер туындыларын жасау;
- аудиовизуальдік өнердегі жоғарғы эффекті шығармалардың көремендерге белсенді әсер ету;

күзыретті болуы керек:

- мәдениет пен өнер сұрақтарына;
- арт-нарықтың менеджменті және маркетингі сұрақтарында;
- кәсіби өнер салаларының әлеуметтік, экономикалық технологияларының даму сұрақтарына;
- медиа кеңістігі салаларындағы сұрақтарына;
- ғылыми зерттеу және педогогикалық қызмет жайында;
- дағдарыстық құбылыстар мен деструктивті жағдайларды жеңу;
- өзгерістер мен белгісіздіктер жағдайында оңтайлы шешімдер қабылдау.

Қабылдау емтиханы ББТ М032 Аудиовизуалды өнер және медиа өндіріс/ **7М02181** Операторлық өнер магистратура мамандығы бойынша қабылдау емтихандарын жүргізу туралы Ережеге сәйкес ауызша түрде өткізіледі.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2022
		31.10.2022 ж.
<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі		Бет 5-9

II. Пәннің атауы және олардың негізгі бөлімдері

1. «Оператор шеберлігі»

1. Кинокадр мазмұны. Кадр композициясының құрылымы.
2. Операторлық өнердегі экрандық бейне.
3. Композицияның мәнерлі әдістері.
4. Сюжеттік маңызды композициялық орталықтың анықтамасы.
5. Кадрдың үлкендігінің мәні.
6. Камераның қозғалысы, панораманы, перспективаны, кадр құрамындағы тереңдікті анықтау.
7. Түсіру нүктесін таңдаудың маңыздылығы. Ракурс.
8. Бейненің оптикалық суретінің нақтылығы.
9. Деректі кинематографтың әлеуметтік маңыздылығы.
10. Жарықтандырудың хиароскуро және тональды сипаты.
11. Кадрдің колориті. Драматургияның түсі.
12. Жарық контрастының актердің экрандағы бейнесіне әсері.
13. Кино жарықтандыруды қоядан кадрдың композициясын қабылдау.
14. «Жасырын камерамен» түсіру ерекшеліктері.
15. Экран өнерінің жанрлары және олардың киноның бейнелеу эстетикасына әсері.
16. Кадрды экспонетриялық бақылауға қойылатын талаптар.
17. Көп камералық түсірілімдердің әдістері.
18. Экрандық кескіннің көрінетін түрінде идея мен идеяны жүзеге асыру.
19. Көру ауқымы мен бейне көлемі.
20. Операторлық өнердегі бейнені түрлендіру мүмкіндіктері.
21. Репортаждық түсірілімге талаптар.
22. Қолмен динамикалық түсіру ерекшеліктері.
23. Телевидения үшін деректі материалдарды түсірудің ерекшелігі.
24. Түс температурасының көркемдік әсері.
25. Қосалқы операторлық техникаға қойылатын талаптар.
26. Табиғи интерьерде түсіру мүмкіндіктері.
27. «Күндіз түндегідей етіп түсіру» әдістемесі.
28. Жасанды жарықпен сұхбат түсірудің ерекшеліктері.
29. Павильонда жарық «негізін» таңдау.
30. Оператор мен режиссердың бірлескен шығармашылық жұмысы.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2022
		31.10.2022 ж.
<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі		Бет 6-9

2. «Кинооператор өнері»

1. Түсірілім тобындағы бейнелеу мәдениеті және аудиовизуалды байланыс.
2. Көп камералы түсірілімнің принциптері.
3. Қабылдау әлеуеті. Кадрдың ішкі монтажы.
4. Деректі стильдің көркемдік жанрға әсері.
5. Көп камералы түсіру мүмкіндіктері.
6. Оператордың нақты жұмысындағы шығармашылық процесін автоматтандыру.
7. Телешоуларды, реалити-шоуларды және спортты түсіру ерекшеліктері.
8. Аралас түсірілім. Түстік рир-проекция.
9. Музыкалық бейнелер мен жарнамалардың түсірудің шығармашылық әлеуеті.
10. Заманауи операторлық өнердің көрнекі әңгімелері.
11. Кинематографияның тарихы.
12. Ғылыми-танымал фильмдер жасау технологиясы.
13. Арнайы түсірілім концепциясы.
14. Экрандық публицистикадағы идеялық-көркемдік міндеттер мен техникалық құралдардың әсері.
15. Қозғалыс камерасының концепциясы.
16. Шығармашылық топ пен техникалық персоналдың функцияларын талдау.
17. Экрандық шығармалар жасаудың көркемдік-идеялық әсері.
18. Қазіргі заманғы шетелдік фильмдердегі оператордың шеберлігі.
19. Ұлттық кино мен телевидениенің даму болашағы.
20. Композицияны соңғы технологиямен өзгерту.
21. Тарихи ізденістерді кеңейту үшін кино-фотокүжаттарды тарту қажеттілігінде зерттеудің өзектілігі.
22. Кино және телевидениедегі композициялық динамика.
23. Оптиканың көмегімен кадр құрылысын өзгерту.
24. Көркемдік процестерді зерттеу.
25. Репортаждық түсірілімдегі композицияның ерекшеліктері.
26. Жылдам қозғалатын заттардың композициясын құрастыру.
27. Мизансценаның принциптері, камера қозғалысы мен композициялық шешімдерді пайдалану.
28. Жауынгерлік көріністерді түсіру ерекшеліктері.
29. Динамикалық түсірілімдердің композициялық құрылысы.
30. Актерлік мизансценаны құру түрлері.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2022
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	31.10.2022 ж.
		Бет 7-9

3. «Кино жарығы»

1. Үнсіз фильм кезеңіндегі операторлық жарықтандыру тарихы.
2. Көркем операторлық шешімдердің негізі ретінде жарықтандыруды қою.
3. Жарықтандыру түрлерін анықтау.
4. Актерлік көріністерді жарықтандыру, көлемдік-пластикалық нысандарды анықтау, портреттік жарықтандырудың әдістері.
5. Архитектуралық-кеңістіктік формалар мен перспективаларды анықтау. Жарықтандыру мүмкіндіктері.
6. Кадр композициясының жарық-тоналды және жарық-көлеңкелік шешімдерінің мүмкіндіктері.
7. Табиғи жарықтандыру әлеуеті. Шығармашылық мүмкіндіктер.
8. «Режимде»-де түсіру, «күндіз түнді түсіру» кезіндегі жарықтандыру ерекшеліктері.
9. Жарық аз жағдайда актерлік ойындарды түсіру мәселелері.
10. Оқиғалы түсірілім кезіндегі жарықтандырғышқа талаптар.
11. Тақырыптық анимацияны түсіру кезіндегі жарықтандыру ерекшеліктері.
12. Шектеулі кеңістікте жарықтандыру қиындықтары.
13. Музыкалық шоулар мен музыкалық бейнелерді нәтижелі жарықтандыру стилистикасы.
14. Кино өндіріс технологиясы.
15. Динамикалық кино жарықтандырудың артықшылықтары мен кемшіліктері.
16. Жарықтандыру құрылғыларының түс температурасын бақылау.
17. Табиғи интерьердегі актерлік көріністерді жарықтандыру принциптері.
18. Шектеулі кеңістіктегі актерлік көріністерді жарықтандыру ерекшеліктері.
19. Кадрдың драматургиясындағы жарықтың ролі.
20. Прецизиялық жарықтандыру принципі.
21. Павильондағы актерлік көріністерді түсіру кезіндегі жарық схемасы.
22. Аралас жарықтандыру кезінде түсіру мәселелері.
23. Әр түрлі жарықтандырылған жағдайдағы түстік температураны бақылау.
24. Табиғи ортадағы шайқас түсірілімдеріндегі заманауи жарықтандыру технологиясы.
25. Павильон мен табиғи ортадағы түсірілімдерде әсерлі жарықфилтрлерін пайдалану.

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2022
		31.10.2022 ж.
<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі		Бет 8-9

26. Кадрдағы драманы күшейту.
27. Нәтижелі және компенсационды жарықфильтрлері, оның пайдалану.
28. Актерлік көріністерді түсіру кезінде павильондағы жарықтандыруды орнату жүйесі.
29. Табиғаттағы сұхбатты деректі түсірілімдегі ерекшеліктер.
30. Павильонда және интерьерде актерлік көріністерді түсіру кезінде «негізгі жарықты» сақтау жүйесі.

III. Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Медынский, С.Е. Оператор: Пространство. : Учебное пособие для студентов вуза / С.Е. Медынский.- М.: Аспект Пресс, 2011.- 111 с.
2. Волынец, М.М. Профессия: оператор / М.М. Волынец.- М.: Аспект Пресс, 2012.- 184 с.
3. Оуэнс, Д. Телевизионное производство / Джим Оуэнс, Джеральд Миллерсон; пер с англ Л.С. Волковой.- 15-е изд.- М.: ГИТР, 2012.- 424 с.
4. Оуэнс, Д. Телевизионное спортивное производство : Учебное пособие / Джим Оуэнс; ред. Похоменкова С.- М.: ГИТР, 2013.- 276 с.
5. Бермингэм, А. Освещение на телевидении / Алан Бермингэм; пер сангл Шматрикова Е.Г.ред. Макоевеева.- М.: ГИТР, 2006.- 335 с
6. Косай, Р. Внутрикадровый монтаж в мировом и казахстанском кинематографе: Учебно-методическое пособие / Ринат Косай.- Алматы: КазНАИ им.Т.Жургенова, 2014.- 28 с.
7. Уорд, П. Композиция кадра в кино и на телевидении / Питер Уорд; перс англ.Д.М. Демуровой, под ред. Ждановой С.И.- М.: ГИТР, 2005.- 196 с.
8. Уорд, П. Совмещение профессий на телевизионном производстве / Питер Уорд, Алан Бермигэм, Уэрри Крис.- М.: ГИТР, 2013.- 552 с.
9. Бордуэлл, Д. Кино өнеріне кіріспе / Д. Бордуэлл, К. Томпсон, Д. Смит; Аудармашылар: Ибраимова М.С., Кенжебаева Ұ.Е., Әлжан А.Қ.- 11-ші басылым.- Алматы: Ұлттық аударма бюросы қоғамдық қоры, 2020.- 728 б.
10. Медынский, С.Е. Оператор: Пространство. : Учебное пособие для студентов вуза / С.Е. Медынский.- М.: Аспект Пресс, 2011.- 111 с.
11. Беленьский, И. История кино: Киносъемки, кинопромышленность, киноискусство / Игорь Беленьский.- М: Альпина Пабlishер, 2020.- 405 с

	ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ СПОРТ МИНИСТРЛІГІ МӘДЕНИЕТ КОМИТЕТІ ТЕМІРБЕК ЖҮРГЕНОВ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ ӨНЕР АКАДЕМИЯСЫ	Ф 017-2.84-2022
		31.10.2022 ж.
	<u>Түсу емтиханының бағдарламасы</u> нормативтік құжат түрі	Бет 9-9

12.Фрейлих, С.И. Теория кино: от Эйзенштейна до Тарковского : Учебник /
С.И. Фрейлих.- М.: Академический проект, 2015.- 512 с.